

Izhaja vsak dan s jutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1—, na 16 straneh Din 2—, mesečna naročnina Din 20—, za tujino Din 30—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Slomškov trg šte. 4.

Št. 121

Ljubljana, torek, dne 20. oktobra 1930

Leto I.

Italija hoče izzvati prevrat v Srednji Evropi

Nove polemike med angleškim in italijanskim tiskom radi zadržanja Italije napram Jugoslaviji - Mussolini je za vojno, toda zaveda se neborbenosti vojske in milice - Zanikanje »Giornale d'Italia«

Rim, 20. oktobra. n. V poslednjem času se britanski tisk ne vede indiferentno napram dogodkom, ki se odigravajo v Srednji Evropi in na Balkanu. Angleški listi njo obsojajo fašizem in razkrivajo namere fašistovskega režima v Italiji. Organ britanske vladne stranke »Daily Herald« se izraža v tem pogledu neobičajno odkrito in jasno »Evening Standard« pa zelo ostro. Sedaj je »Manchester Guardian« objavil dopis z Dunaja, v katerem se opisujejo napore italijanske vlade, da izkoristi svoje vezi s Heimwehrom v Avstriji in Hitlerjem v Nemčiji. List pravi, da se na ta način Italija trudi, da bi izzvala v Srednji Evropi preokret in splošen prevrat. Fašistovska vlada, je v članku rečeno, v južnem Tirolu popustila napram Nemcem, ki so jih v poslednjih letih na vse mogoče načine tlačili, ter jim dala priliko, da priredijo v Meranu svojo kulturno manifestacijo. Ta svečanost v Meranu je bila dopu-

ščena očitno zato, ker je s tem fašistovska Italija hotela pokazati, da namerava ojačiti svoje vezi z Avstrijo. Z druge strani je bila to prijateljska gesta italijanskega fašizma napram nemškemu in avstrijskemu nacionalizmu. »Manchester Guardian« pravi nato, da kljub temu fašistovski jarem še dalje pritiska k tlem Nemce v južnem Tirolu in da je treba počakati, da se vidi, ali pomeni ta svečanost v Meranu pričetek velike nove ere.

Isti list je objavil tudi članek pod naslovom »Jugoslavija in Italija«. — V tem članku se naglašja, da je v zapadni Evropi zavlada bojazen pred vojno ob času, ko je fašistovski sodišče v Trstu dalo ustreliti nekaj Jugoslovancev. Napetost odnošajev med tema dvema državama je bila ob tistem času zelo velika. List se naslanja na pisanje »Evening Standard« in trdi, da je Mussolini za vojno, da pa kljub svojim agresivnim in borbenim govorom v

Firenzah in Livornu dobro pozna slabost italijanske vojske in fašistovske milice, posebno te poslednje, ki se zelo dobro obnaša v svoji vlogi pretorijancev, ki pa ima slabo borbeno vrednost. Pri tem »Manchester Guardian« opozarja, da je Jugoslavija zelo občutljiva in da bi morala Italija to okolnost upoštevati.

»Giornale d'Italia« danes odgovarja na oba članka omenjenega angleškega lista in naziva njegove trditve neumnosti. Glede nemške manifestacije v Meranu pravi »Giornale d'Italia«, da mu ni prav nič znano o tem. List pa ostro protestira proti temu, da »Manchester Guardian« to italijansko provinco naziva južno Tirolsko. — Prav tako odbija trditev, da je fašizem baje s to svečanostjo v Meranu hotel napraviti prijateljsko gesto napram nemškemu nacionalizmu. Italijanska politika, pravi list, ne zavisi od navadnih manifestacij, ki se prirejujejo ob sviranju godbe, a politič-

no zblizanje Italije z njenimi sosedi ni kak kulturni problem ter se ne more s te strani gledati metod italijanske politike prav ničesar reči. »Giornale d'Italia« ostro napada angleški list in njegov članek o odnošajih med Italijo in Jugoslavijo ter naglašja, da je velika napaka misliti, da ima Mussolini neke agresivne namene. Resnica je le, da prenaša Italija vsak dan provokacijo in da si je v zavesti svoje misije kot velika sila, pa da zaradi tega z budnim očesom opazuje vse, kar se dogaja, da se ne bi kdaj znašla pred gotovim dejstvom. Italija dandanes daje Evropi dovolj dokaza za svojo skrajno strpljivost in hladnokrvnost. Navedba »Evening Standard« italijanski vojski in fašistovski milici so izraz idiotizma. Fašistovska milica in italijanska vojska niso slabe in bilo bi opasno računati z njihovo slabostjo. Vojska, milica in ves italijanski narod so vedno pripravljeni odbiti vsak napad.

Velika zmaga Brüningove vlade

Reichstag je z veliko večino odklonil nezaupnico — Odgoditev zasedanja do 3. decembra

Berlin, 20. oktobra. d. Državni zbor je v soboto po živahni debati prešel h glasovanju o vseh predlogih opozicije, ki je zahtevala, da državni zbor izreče nezaupnico vladi. Vlada je v zbornici izvojevala veliko zmago. Med velikim viharjem je zbornica najprej sprejela predlog vladnih strank, da državni zbor preide preko vseh predlogov opozicijskih strank v pogledu nezaupnice vladi na dnevi red. Ta predlog je bil sprejet s 318 glasovi proti 226. S tem so bili vsi predlogi nezaupnice odklonjeni. Vsi predlogi za razveljavljenje zaslih vladnih odredb k državnemu proračunu so bili nato s 339 glasovi proti 220 odklonjeni.

O polnoči je bila seja prekinjena.

Kmalu, 5 minut po polnoči, je pričela v soboto nova seja, ki je razpravljala o amnestijskem zakonu. Ta zakon je bil v 3. čitanju sprejet s 395 glasovi proti 174. Po tem zakonu so pomiloščeni mnogi hackenkreuzlerji in komunisti, med drugimi tudi pesnik Peter Martin Lampl.

Državni zbor je bil nato do 3. decembra t. l. odgojen. Današnji »Montag« označuje odgoditev državnega zbora za državni udar od strani leveice ter poudarja, da bodo opozicijske stranke proti volji vlade zahtevale, da se mora državni zbor sklicati že v novembru k nadaljni seji.

Sestanek madjarskega parlamenta

Opozicija ostro kritizira alarmantne izjave grofa Bethlena

Budimpešta, 20. oktobra. Po daljših posvetnicah se je danes sestal madjarski parlament. Seja je bila mestoma prav voharna. Ministrski predsednik grof Bethlen je predložil zbornici več zakonskih načrtov. Med drugimi je bil zbornici predložen načrt zakona o standardiziranju poljedelskih produktov. Socijalni demokratje so se priključili o kršitvi poslanske imunitete, ki so jo zagrešile mnoge oblasti napram opozicijskim, osobito socijalističnim poslancem. Predsednik zbornice je predlagal, da se plenarne seje odgode do prihodnjega torka. Opozicija je proti temu odločno protestirala.

la. Zahtevala je, da naj parlament nadaljuje seje dnevno in da naj v prvi vrsti razpravlja o težki gospodarski krizi. Poslanec Popper je ozarjal zbornico na alarmantne izjave ministrskega predsednika. Ministrski predsednik je izjavil, da bo podal na interparlamentarni konferenci daljši eks-pozé o zunanje-političnem položaju Madjarske. On ni nikdar govoril o kakem državnem bankrotu ter zavrača dotične očitke opozicije z vso odločnostjo. Med velikanskim viharjem in protesti opozicije je vladna večina sklenila, da se seje odgode do prihodnjega torka.

Predsednik Doumergue v Maroku

Casablanca, 20. oktobra. AA. Predsednik francoske republike Doumergue je posetil včeraj prebivalstvo Srednjega Atlasa in prisostvoval veseliam berberskih plemen.

Papeški vizitator o poroki kralja Borisa

Solija, 19. oktobra. AA. List »Zora« prinaša danes izjavo papežev vizitatorja Roscalija. Papeški vizitator pravi, da je vest o ženitvi kralja Borisa in princeze Giovane radostno odjeknila v vsej Italiji. Nato poudarja pomembno dejstvo, da se bosta zaročenca poročila v katedrali v Assisiju, v cerkvi »najsvetejšega Italijana in najbolj italijanskega med svetniki«. Njegove besede »pax et bonum« veljajo kot poslanica bolgarskemu narodu.

Revizija Rusije

Moskva, 20. oktobra. AA. List »Za industrija-lizacijo« priobčuje podatke o razvoju sovjetske industrije v mesecu septembru. Dnevna produkcija premogovnega bazena v Donecu je dosegla 103.000 ton napram dosedanjim 70.000. Bombažna industrija je pomnožila svojo produkcijo za 68-3%. Produkcija poljedelskih strojev je narasla za 36-5%. Efekt delavskega dela se je pomnožil za 6-5%. Celokupna industrijska proizvodnja v Sovjetski Rusiji leta 1929/30. je narasla za 24-2%.

Angleški parlament se sestane prvič odniti teden

London, 20. oktobra. AA. Prihodnji teden otvorijo drugo zasedanje angleškega parlamenta. Ker ta teden poslujejo večinoma le odbori imperijalne konference, bodo imeli angleški člani konference dovolj časa, da se posvete svojim resortnim zadevam. Seja ministrskega sveta bo najbrže prihodnje sredo. Razpravljala bo o delovnem programu zbornice in očitla glavne točke kraljevega govora pri otvoritvi parlamenta.

Desetletnica poljske zmage nad boljši viki

Varšava, 19. oktobra. AA. »Gazeta poljske« prinaša članek francoskega generala Henryja, enega največjih francoskih vojskovodij, povodom 10letnice bitke pred Varšavo, kjer se je mlada, komaj rojena Poljska, kakor pravi general, rešila sebe in Evropo pred boljševiškim navalom. V težkem položaju, brez obutve in municije je hrabra poljska vojska pod zapovedništvom maršala Piłsudskega zaustavila sovražnika, ki je bil po številu močnejši in bolje opremljen. Zaustavila ga je tako, da je mogla Poljska premaganim boljševikom diktirati mir.

Revolucija v Braziliji

Porto Allegre, 20. oktobra. AA. Revolucionar-cji so razglasili, da so zavzeli glavno mesto države El Spirito Santo. S tem so ločili lojalno državo Bahia od osrednje vlade.

Podrobnosti o vohunski zaroti v Romuniji

Do sedaj je bilo aretiranih 143 oseb, med njimi dva uradnika vojnega ministrstva

Bukarešta, 20. oktobra. n. Policija je nadaljevala preiskavo v zadevi vohunske organizacije, ki je bila v petek odkrita. Včeraj je pričela zasliševati aretirance. Prva skupina sovjetskih vohunov je delovala pod vodstvom nemškega inženjerja Madera. Ta je priznal, da je razpolagal z velikimi vsotami denarja in da je imel vsako leto 100.000.000 lejev na razpolago. Poročila, ki so jih dajali Rusiji, so bila verodostojna in natančna. Inž. Alfred Kroat, ki je bil aretiran v Brašovu, je francoskega porekla in je delal v tovarni aeroplanov v Brašovu. On je priznal, da je dajal verodostojne podatke o letalstvu romunske vojske. V ne-

deljo popoldne je bil aretiran tudi uradnik vojnega ministrstva Herescu in neki inženjer istega ministrstva. V Pokrajini so aretirali 27 oseb, in sicer v Tamišvaru, Aradu, Cluju in Brašovu. Med aretiranci so tudi 4 Madjari, ki so se izdajali za novinarje, a je bilo ugotovljeno, da niso člani novinarskega društva. Prošlo noč so prijeli tudi nekega kurirja, ki je prišel z Dunaja in odšel v stanovanje inž. Madera, ki je vodja organizacije. Z Dunaja je prinesel več pisem z raznimi navodili. Na čelu kurirske službe je stal inž. Fabel. Vsega je do sedaj aretiranih 143 oseb.

Bivši avstrijski nadvojvode proti Otonu

Nočejo podati vdanostnih izjav - Priprave madjarskih legitimistov za proslavo Otonove polnoletnosti

Budimpešta, 20. oktobra. n. List »Regel« javlja, da bivši avstrijski nadvojvode, ki žive na Poljskem, niso hoteli podpisati izjave lojalnosti do Otona Habsburškega, ki postane 20. novembra polnoleten, niti mu niso obljubili, da bodo delali za restavracijo Habsburžanov na Madjarskem. Tudi nadvojvoda Friedrich in Josef se branita podpisati tako izjavo. Ob tej priliki javlja-

jo drugi listi, da pripravljajo madjarski monarhisti velike svečanosti za dan, ko postane Oton polnoleten. Da pokaže, da je načelnik habsburške hiše, bo Oton ta dan trojici voditeljev madjarskih legitimistov, in sicer: grofu Zichu-ju, grofu Zsigray-ju in grofu Čekonicu podelil red Zlatega runa, kar lahko stori samo polnoleten šef habsburške hiše.

Za federacijo nacionalnih delavskih organizacij

Zastopniki 140 delavskih organizacij na kongresu v Beogradu — Važni in pomembni sklepi kongresa

Beograd, 20. oktobra. AA. Včeraj je bil v Beograd državni kongres delavskih in nameščenskih organizacij iz vse države. Sestanki so bili v veliki dvorani hotela »Slavija«. Kongresa so se udeležili zastopniki 140 organizacij. Razpravljali so o ujedinenju vseh nacionalnih delavskih organizacij v naši državi v enotno skupno federacijo. V tem smislu je bila sprejeta na podlagi mariborskih sklepov z dne 6. septembra t. l. resolucija o tem, da se naj ustanovi federacija nacionalnih delavskih in nameščenskih organizacij kraljevine Ju-

goslavije. Sedež federacije bo v Beogradu. V upravnem odboru federacije bodo zastopane delavske in nameščenske organizacije iz vseh krajev naše kraljevine. Kongres je nadalje sklenil, da bo izdal manifest na jugoslovansko delavstvo, ki bo njem obrazložil jugoslovansko ideologijo nacionalnega delavstva in poudaril pomen delavskih organizacij na podlagi nacionalne jugoslovanske misli. S skupščine sta bila poslana pozdravna brzojava Nj. Vel. kralju in predsedniku vlade generalu Petru Živkoviću.

Pogreb pok. Pantelića v Beogradu

Beograd, 20. oktobra. I. Danes popoldne so pokopali pokojnega Pantelića, žrtev roparskega napada na ljubljansko carinarno. Pogreb je organiziral carinski odsek v Beogradu.

Kralj Zogu bolan

Dunaj, 20. oktobra. n. Iz krogov albanske kolonije smo doznali, da so mnogi člani kolonije prejeli iz Tirane vesti, po katerih je kralj Zogu težko bolan. On trpi za rakom. Ta bolezen je še poslabšana s tem, da kralj boleha tudi za sladkorno boleznijo.

Nevarnost atentatov na Jacka Diamonda

Newyork, 20. oktobra. AA. Ker obstoji neprestan nevarnost atentatov na Jacka Diamonda, se ostali bolniki v bolnici, kjer se zdravi proslu-ti tihotapec, boje, da se ne bi pri tem tudi njim kaj zgodilo. Zato je policija odpremila Diamonda v bolnico na otoku Walfore. Na potu tjakaj ga je spremljalo veliko število redarjev v avtomobilih.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 20. oktobra. d. Večerna napoved meteorološkega zavoda za jutri: Milejše vreme najbrže močnejša oblastnost in meglenost.

Dva jubileja patrio- tizma

Dva velika jubileja slave in patriotizma je v nedeljo slavil slovanski svet: desetletnico blesteče zmage Poljakov nad boljševiki in petnajstletnico titansko silne obrambe Beograda. Oba jubileja pa veže ena osnovna misel, da dela v veri in pravico zasnovan patriotizem naravnost čudeže.

Kajti skoraj čudež je bila tako popolna zmaga Poljakov, kakor tudi heroična obramba Beograda. Od vojne silno razdejana Poljska, čez ozemlje katere so šle leta dolgo ruske, avstrijske in nemške fronte, se je morala v času, ko je bila še v otroški postelji, naenkrat boriti proti številčno nadmočnemu nasprotniku, ki pa se ni boril samo z orožjem, temveč tudi s silno razvito boljševiško propagando, ki je zanašala v poljske vrste izdajalce in sovražnike. Položaj za Poljsko je bil v resnici več ko obupen. Boljševiška ofenziva je prodirala in na stotine kilometrov daleč se je morala umakniti poljska armada, da je sovražnik že udarjal na vrata Varšave. Ves evropski svet je že obupaval nad Poljsko in že so se delale priprave, kaj storiti, ko vkorakajo sovjetske čete tudi v Varšavo samo. V tej največji sili pa se tudi povzpne poljski narod do najvišjega patriotizma in kot en mož se zgrne poljski narod okoli svojega Pilsudskega, ustavi boljševiško prodiranje, razbije v treh zaporednih bitkah sovjetsko vojsko in reši Poljsko. Kar so označevali vsi strokovnjaki kot nemogoče, to je izvršil poljski kmet v svojem nepremagljivem patriotizmu.

In obramba Beograda! Kolikor bataljonov, vrhu tega od vojne že preredčenih bataljonov, je branilo Beograd, toliko svežih divizij ga je napadalo. Toda še bolj kot številčna nadmoč je ubijala tehnična. Tistih par srbskih aeroplanov je bilo hitro odstreljenih od eskadril velikih avstrijskih in nemških aeroplanov, da so mogli ti brez vsake nevarnosti čisto nizko leteti nad položaji srbske vojske in popravljati streljanje svojih baterij. Silne in številne so bile te baterije, s kalibri od 420 do 305 mm do najmanjših poljskih topov, dočim so podpirali branitelje Beograda le navadni poljski topovi, ki so morali vrhu tega v nevarnem artilerijskem duelu v kratkem utihniti. Na strani napadalca je bila številčna nadmoč in vsi pripomočki moderne vojne tehnike, branilci Beograda pa so imeli le svoje puške in svoj — legendarni patriotizem. Ta pa je delal čudeže, da se je tudi po uničujoči artilerijski pripravi še vedno branil Beograd in da tudi ves zasut od ognja in železa še ni prenehal z odporom.

Bila je to obramba, kakor jo je mogel dati le od skrajne ljubezni do domovine prevzet junaški duh, ki je v času najsilnejše nevarnosti zaklical iz ust majorja Dragutina Gavrilovića svojim vojakom te večno slawne besede: »Junaki, bratje, moja deca! Braneč prestolico branimo čast očetnjave in naroda. Trenutki so skrajno kritični. O sebi in o svojih življenjih nimamo več razmišljati! Smatrajte, da mi nismo več živi, da smo izdihnili, ko drugi naši bratje pred nami. Nas je vrhovna komanda črtala iz spiskov živih. Nimamo več braniti svojih življenj, temveč čast Beograda! V boj za kralja, ime in čast očetnjave!« Gromovit hura je sledil tem besedam in junaki so poleteli v boj, v peklo razbijajočega ognja, železa in svinca, v smrt.

Z občudovanjem se spominjamo danes velikih borcev za našo svobodo in za čast kralja ter očetnjave in vsi čutimo, da nam spomin na te heroje nalaga velike dolžnosti do kralja in očetnjave. Kajti ne moremo se na drug način oddolžiti spominu padlih junakov, kakor če se docela posvetimo delu in žrtvam za očetnjavo. Enak duh, kakor je prešinjal njih, mora prešinjati nas, da bomo vzdržali enake žrtve in napore. Duh svetega patriotizma mora biti v nas vseh, duh onega patriotizma, ki izvira iz nepremagljive ljubezni v narod in iz neomahljive vere v pravico. Ta premika gore in dela čudeže, kakršni so se godili ob obrambi Beograda in poljski zmagi nad boljševiki.

Zato sta oba nedeljska jubileja narodne slave in časti tudi velika opomina nam vsem, da ostane naš patriotizem vedno najvišini branilcev Beograda. In to bomo dosegli, če bo naš nacionalizem npraven, če bomo vršili to, kar zahteva od nas jugoslovanska misel. Za najvišji cilj tudi najvišjo žrtev. To bodi zakon za vse Jugoslovane, ki se hočejo boriti za zmago 6. januarke miselnosti.

Ves narod stoji za Nj. Vel. kraljem

Nova sijajna zborovanja ministrov in naroda — Pomembni govori ministrov Švrljuge, Radivojevića in Marinkovića — »Nobene resnične nevarnosti za mir«

Smederevo, 20. oktobra. V nedeljo so se gg. ministri Uzunović, Kumanudi, Švrljuga, Maksimović in Radivojević sestali z meščani mesta Smederevo in zastopniki ter prebivalci srezov podunavskega, gročanskega, velikoralskega in jasiškega. Gg. ministre je sprejel okrožni inšpektor mesta Smedereva Radivojević Jovanović v spremstvu mestnega načelnika Dragomira Popovića nekaj kilometrov pred mestom. Pred zgradbo inšpektorata v Smederevu se je zbrala množica 400 do 500 ljudi, ki so čakali na gg. ministre. Dr. Kumanudi, ki je prej prispel v Smederevo, je počakal ostale ministre v družbi s predsednikom občine Ljubo Vidakovićem, ki je bil na čelu občinskega odbora, dalje s srezkim načelnikom Živom Kostićem in ostalimi zastopniki mestnih oblastev.

Točno ob 9. uri in pol so prispeli pred zgradbo okrožnega inšpektorata gg. ministri Švrljuga, Kumanudi, Maksimović, Uzunović in Radivojević. Pred inšpektoratom jih je pozdravil g. Ljubo Vidaković, predsednik smederevske občine, v imenu meščanov mesta Smedereva in občinskega odbora. V svojem govoru je želel ministrom prisrčno dobrodoščilo.

Ministri so se rokovali s predsednikom občine, potem pa so šli v veliko dvorano prvostopnega sodišča, ki je v isti zgradbi okrožnega inšpektorata. Tam se je vršila skupščina naroda z gospodi ministri.

Skupščino je otvoril predsednik smederevske občine Ljubo Vidaković, ki je v svojem govoru iskreno pozdravil ministre, ki so prišli v njih sredo, da se v imenu Nj. Vel. kralja seznanijo s prilikami in razpoloženjem ter potrebami naroda. Prebivalstvo teh krajev, je dalje rekel Vidaković, je s pravim navdušenjem sprejelo kraljevi manifest dne 6. jan. kakor tudi modri akt z dne 3. oktobra prošlega leta.

Nato je izrazil g. Ljotić svojo hvaležnost vladi za trud, ki ga kaže pri sprejemanju novih zakonov. Niti ena dosedanjih vlad ni v takem času izdala tako veliko število raznovrstnih zakonov. Toda mi prosimo, da se pri izdajanju teh zakonov po možnosti gleda na tak sistem, da bodo ti zakoni imeli večjo medsebojno zvezo. Zato je treba, da se zakoni pazljivo prouče.

Govornik je dalje govoril o miroljubnosti našega naroda in o potrebi, da se razvija v miru. V prošlosti ni naš narod nikdar imel prilike za miren razvoj, razen v dobi Nemačev. Prosi vlado, da vztraja na tem potu in vpoštevata te želje. Ta vlada nima v državi niti enega nasprotnika, zato vladi tudi ni treba ustanavljati strank. Največjo oporo ima ona v zaupanju Nj. Vel. kralja, a za kraljem stoji ves narod.

Govornikove besede so bile sprejete z burnim aplavzom.

Velika govora ministrov Švrljuge in Radivojevića

Minister za finance dr. Švrljuga je nato imel velik govor, v katerem je med drugim dejal: Mislim, da je vsakemu izmed mojih tovarišev lažje kakor meni. Od ministra za finance zahtevajo vse skrajnosti. Z ene strani zahtevajo, da izdaja velike denarje za investicije, z druge pa hočejo, da bodo davki čim manjši. Zato je njegova naloga jako nevhvalna, ker mora iti po srednji poti, s tem pa nikogar ne zadovolji. G. Ljotić je imel državniški govor v pogledu naših finančnih razmer ter je bil v svojem govoru moj advokat in svetovalec. Danes so gospodarske razmere v širnem svetu jako težke. Med gospodarskim svetom v vsej Evropi vlada velika kriza. Eden izmed govornikov je pravilno omenil, da vlada ne more z dekretom predpisati cen pridelkom. Ono, kar je mogoče, je vlada po onem zgodovinskem dnevu 6. januarja lanskega leta vedno delala in bo delala tudi v bodoče. Nj. Vel. kralj posveča kmet-skemu ljudstvu največjo pažnjo.

Apeliram — je zaključil govornik — na vse občine, da izvedejo čim večje varčevanje, ker se mi zdi, da je pri občinah manj varčevanja, nego pri državi. Potrebe občin rastejo v neizmernost. Vsako najmanjše mesto hoče biti kakor Beograd. Toda treba je misliti na to, da

zahteva to velikih bremen.

Govor ministra dr. Švrljuge je bil sprejet z burnim aplavzom in živahnimi vzkliki.

Za njim je govoril minister za promet g. Radivojević. V svojem govoru je najprej odgovoril na lokalne želje smederevskih trgovcev in gospodarstvenikov. Dalje je omenil pritožbe glede nepravilne razdelitve vagonov po posameznih postajah. Povejte mi, je rekel minister, kje je kaka postaja in v katerem kraju, kjer je pomanjkanje vagonov.

Brzjavka predsedniku vlade

Predsednik smederevske občine je nato predlagal, da se na tej veliki skupščini pošlje pozdrav predsedniku vlade, z željo, da skupno z ostalimi ministri vztraja pri tem delu za dobrobit in srečo naroda in domovine. Ta brzjavka se glasi:

Predsedniku vlade generalu Petru Živkoviću, Beograd.

V imenu današnje velike skupščine mesta Smedereva in prebivalstva iz srezov podunavskega, veliko-orlaškega, jasiškega, gročanskega smo srečni, da vas moremo pozdraviti kot prvega sotrudnika našega velikega kralja, ki se očetovski briga za korist svojega naroda, želeč, da vztrajate v svojem delu v korist naroda in domovine.

Ta brzjavka je bila soglasno z navdušenjem sprejeta. Nato je govoril minister Uzunović, ki se je zahvalil za lepi sprejem, ki so ga ministri doživeli med prebivalstvom, v kraju, ki je imel vedno razumevanje za državo in narod.

***

Ob koncu skupščine se je začelo vse splošno seznanjanje in rokovanje prebivalstva z ministri, ki so se razgovarjali z ljudmi o potrebah in željah naroda. Nato so odšli v občinski dom, kjer je bila ob 12. uri in pol slavnostna seja občinskega sveta, nato pa na kosilo, kjer se je zbralo skupno 40 povablencev, skupno z ministri in novinarji.

Obed se je končal ob 2.15. Ministri so se takoj nato odpeljali v Požarevac.

Govor dr. Marinkovića v Požarevcu

Beograd, 20. oktobra. V Požarevcu so imeli v nedeljo ministri Kumanudi, Radivojević, Maksimović in dr. Marinković sestanek z zastopniki požarevskega prebivalstva. Sestanek je otvoril predsednik občine. Nato je sledilo več govorov. Obširen govor je imel tudi zunanji minister dr. Voja Marinković, ki je dejal med drugim:

»Med narodom se širijo glasovi, ki ustvarjajo vznemirjenje zaradi dozvedne neugodnega položaja naše države in zaradi dogodkov, ki bi utegnili priti. Vi veste, da je zunanji položaj naše države težak zato, ker imamo sedem so-sedov, t. j. več kakor katerakoli druga država razen Nemčije. Hkrati pa smo mi i balkanska i srednjeevropska država. Karkoli se zgodi na Balkanu ali v srednji Evropi, to takoj zadene tudi naše najvitalnejše interese. Toda to je stalna situacija, ki sili naš narod, da budno spremlja vse, kar se dogaja po svetu, in da pazi na to, kaj dela doma; vlada pa sili, da vodi previdno in modro politiko miru. Položaj v Evropi danes ni rožnat. V raznih državah se pojavljajo brčkone ravno zaradi težke gospodarske krize neke struje, ki povzročajo skrb. Čeprav je treba to uvaževati — in to ni nikaka stvar, ki bi se smela prezreti — vam lahko rečem, da vendar ni nobene resnične nevarnosti za mir; kajti vsi tisti, ki so nezadovoljni z obstoječim stanjem in ki bi utegnili ogroziti mir, so na splošno srečo daleč od tega, da bi mogli računati z izgledom na kakršenkoli uspeh in da bi mogli porušiti mir. Sile, ki branijo mir in sedanje stanje v Evropi, so še premočne, da bi se smel kdo podati v nevarnost, da bi porušil mir in ustvaril še slabše stanje, kakor je to, s katerim so danes nezadovoljni. Zagotovim vas lahko, da vlada o vseh teh težavah v zunanjem položaju vodi račun in da bo neprestano dosledno in brez vsakega omahovanja vodila politiko miru in ohranila mir, ki je naši državi potreben ne samo danes, temveč še za dolgo vrsto let, da se lahko razvije kakor je potrebno.«

Likvidacija sporov v UJU

Beograd, 20. oktobra. I. Glavni odbor Udruženja Jugoslovanskih Učiteljev se je sestel 19. in 20. oktobra 1930 v Beogradu. Na njegovih sejah je predsednik Milan Radjojević podal poročilo, da je z ozirom na situacijo v udruženju po letošnji glavni skupščini in po izvršenih volitvah uprave dal glavnemu odboru na razpolago svoj položaj in položaj članov izvršilnega odbora. Isto je podal predsednik beograjske sekcije g. Popović posebno pismeno ostavko na uredništvo »Narodne prosvete«. Nato je po razpravi in predlogu predstavnikov vseh petih sekcij g. Milan Radjojević z ozirom na odnose v udruženju ter v interesu njihove ureditve in zagotovitve nadaljnjega pravičnega delovanja in ugleda predlagal naslednji predlog, ki je bil soglasno sprejet:

1. Glede dogodkov na poslednji glavni skupščini, ki so skali tovariške odnose v organizaciji, se izjavlja splošna želja in nujna potreba, da se v UJU to več ne ponovi. V tej smeri apelira glavni odbor na vse učiteljske in istokot na ves stan, ki mu je UJU in njegovo popolno edinstvo najjačje jamstvo za ohranitev in razvijanje učiteljske zavednosti in učiteljskega socijalnega položaja.

2. Vsemu učiteljsstvu se polaga na srce, naj se v dobro interesom naše narodne prosvete in vsega stanu združuje v vrstah UJU, patudi tisti, ki so bili doslej izven skupne organizacije, naj se ji pridružijo. S tem namenom izroča glavni odbor pozabljenju dogodke s preteklih glavnih skupščin z željo, da bi se ne ponovila momentano nastala nasprotnost ali spori v sopameznih delih organizacije, zlasti pa ne v vodstvu. Zlasti vodstvo bo moralo skrbeti,

Slava junaškim branilcem Beograda leta 1915

Beograd, 19. oktobra.

Danes dopoldne je bila v veliki dvorani univerze svečana komemorativna seja sodišča odbora in meščanstva občine Beograd na čast in v spomin hrabrim junakom-branilcem mesta Beograda leta 1915.

Seje so se udeležili odposlanec Nj. Vel. kralja Aleksandra general Antonije Pekić, člana kraljevske vlade, ministra dr. Srskić in inž. Serneć, diplomatski zastopniki zavezniških držav, predstavniki vojaških in civilnih oblastev in mnogo občinstva.

Ob 9. dopoldne je otvoril sejo predsednik beograjske občine Milan Nešić, ki je takoj predlagal, da se pošlje pozdravna brzjavka Nj. Vel. kralju in predsedniku kraljevske vlade. Čitanje brzjavke Nj. Vel. kralju je vsa skupščina poslušala stoje. Brzjavka se glasi:

S slavnostne komemorativne seje, posvečene svetlemu spominu hrabrih branilcev Beograda, ki so dali žrtve na oltar svobode Beograda in v slavo in čast domovine, pozdravlja sodišče in odbor občine beograjske z zastopniki civilnih in vojaških oblastev, zastopanih na tej seji in ob navzočnosti zastopnikov narodnih, kulturnih in humanih društev in meščanstva Beograda v polni podaniški zvestobi in ljubezni svojega vzvišenega kralja, prvega branilca, in kliče: Živel Nj. Vel. kralj Aleksander Prvi in njega svetli dom.

Brzjavka, poslana predsedniku kraljevske vlade generalu Petru Živkoviću, se glasi:

S komemorativne seje sodišča odbora in meščanstva Beograda v proslavo in spomin viteške obrambe Beograda, ki se je vršila 19. oktobra na univerzi in v gornjem mestu, smatramo za visoko dolžnost, da vas pozdravimo kot prvega sodelavca Nj. Vel. kralja, branilca in tvorca Jugoslavije in prestolnice mesta Beograda, v tem trenutku, pobožnem in boleznem, ko se klanjamo sencam padlih za svobodo in gledamo v njihovem primeru vir nove moralne sile kot svetel amulet za obrambo vseh jugoslovanskih pravic: Pozdravljamo vas kot zastopnika te velike misli. — Predsednik občine Nešić.

Ko so se polegli burni vzkliki Nj. Vel. kralju, je predsednik Nešić v daljšem govoru poudaril hrabro ponašanje naše armade pri obrambi Beograda in se s spoštovanjem spomnil pokojnih junakov, nad katerih kostmi in s čigar mukami je bila zgrajena prestolnica.

Na koncu je bilo stavljenih nekaj predlogov, da bi se občina skromno a dostojno oddolžila za hrabrost junakov, po katerih zaslugi je bil ohranjen in rešen Beograd.

Nato je predsednik občine dr. Stojadinović očitno zgodovino Beograda, ki se je vedno znal junaško braniti. Rektor univerze Vladimir Mitrović se je poklonil sencam herojev v imenu univerze in omladine. Na koncu pa je imel brigadni general Vojin Maksimović predavanje o obrambi mesta Beograda dotlej, dokler ni padel v neprijateljske roke leta 1915.

S tem je bila svečanost na univerzi končana in vsi prisotni so šli v gornje mesto, da prisostvovaljo proslavi.

Po končani proslavi v gornjem mestu je polkovnik Milutin Lazarević v imenu preživelih branilcev prestolnice izkazal čast herojem, ki so padli pri tej obrambi.

Pismo ministra Serneca rudarjem

povodom posvetitve temeljnega kamna Glavne bratske skladišnice

Beograd, 20. oktobra. I. Včeraj ob 10. uri je bil na svečan način posvečen temeljni kamen bodočega doma Glavne bratovske skladišnice za zavarovanje rudarskih delavcev. Ta dom gradijo v ulici Sv. Save. Včerašnji svečanosti je prisostvovalo mnogo uglednih osebnosti iz industrijskih, uradniških in delavskih krogov. Po verskem obredu je zastopnik ministra za gozde in rudnike generalni ravnatelj direkcije za rudarstvo g. Belančić prvi udaril s kladivom po temelju in želel srečo ter napredek Bratski blagajni ter rudarstvu v obče. Zatem je govoril predsednik uprave dr. Dimitrijević ki se je zahvalil gostom za poset ter prečital pismo ministra za gozde in rudnike g. inž. Serneca ki se je opravičil, da ni mogel osebno priti na slavo, ker je bil zaposlen. V svojem pismu pravi g. minister med drugim: »Vaš dom bo dirmil duše vseh prisotnih, ko bodo videli, koliko je rodilo njih vzajemno uspešno delo. Delavci - rudarji, ki ustvarjate v temnih podzemskih rovih dragocene dobrine, koristne za vse človeštvo, boste mogli v tem domu pod vedrim nebom in žarkim solncem uživati svoj potreben odmor in družabno življenje. Bilo vam srečno! Minister za gozde in rudnike Dušan Sernec.«

Nato je predsednik prečital še brzjavko g. dr. Korošca, ministra na razpoloženju, ki je bil povabljen na to svečanost. Sledila je zakuska.

Imenovanja

Beograd, 20. oktobra. I. Po odredbi finančnega ministra so bili postavljeni: višji carinski kontrolor na mariborski glavni carinarnici Stefan Rafajlović za carinskega inšpektorja, višji carinski kontrolor na carinarnici I. reda na Jesenicah Dragomir Crvković za carinskega inšpektorja, carinik Vaso Piper na carinarnici I. reda na Rakeku je bil imenovan za vršilca dolžnosti uprave rakeške carinarnice.

Prot čevanje polotoka Kola

Moskva, 20. oktobra. AA. Akademija znanosti je organizirala na gorovju Kibini znanstveno oporišče za proučevanje polotoka Kola. Opozorilnišče bo opremljeno s kemičnim, geološkim, hidrološkim in meteorološkim oddelkom.

Zaprisega gojencev inž. podoficirske šole

Maribor, 20. oktobra.

Včeraj dopoldne je bila v vojašnici kralja Petra I. v Magdaleni lepa intima proslava naše vojske. Zaprisegli so bili novi gojenci inženjerske podoficirske šole in novi dijaki, ki so nastopili svojo kadroško službo. Svečanost je bila na dvorišču vojašnice ob veliki udeležbi civilnega občinstva. Oblasti so zastopali gg. okrožni inšpektor dr. Schaubach, sreska načelnika dr. Hacin in Makar, ravnatelj mestnega vojaškega urada Janko Jež, policijski predstojnik, nadsvetnik Vekoslav Keršovan in drugi. Korporativno je bil zastopan Sokol I., po zastopstvu pa tudi Sokol Matice. Častni odred 45. pešpolka je prikorakal k svečanosti z novo jugoslovansko polkovno zastavo.

Svečanost se je pričela ob 10. uri po odsviranju vojaške godbe. Cerkvene obrede sta opravila g. Zavadal za katoliče, g. prota Trbojevič za pravoslavne. Uvodoma sta pojasnila pomen in svetost prispege, na kar se je izvršila zaprisega. Slavnostni nagovor je imel poveljniški podoficir g. polkovnik Božo Putnikovič, ki je v svojih lepih izjavah poudaril, da so gojenci šole prispege postali pravi vojaki, s prispego, ki so jo dali svojemu vzvišenemu poveljniku Nj. Vel. kralju in domovini Jugoslaviji. Naglasil je, da so vojska in njeni poveljniki izšli iz naroda in so zato novo zapriseženi gojenci kot bodoči podoficirski in častniki dolžni postati hrabri člani te vojske, za katero stoji neomejeno ves jugoslovanski narod. Končno je nazdravil vrhovnemu poveljniku vojske Nj. Vel. kralju Aleksandru in pozval vse navzoče, da mu vzkliknejo trikratni »živio«, godba pa je zaigrala državno himno.

Po kratkem odmoru so sledile ostale točke programa, ki so ga izvajali novo zapriseženi vojaki. Eden izmed njih je v lepi deklamaciji podal pesem: »Pečina na Rudniku«. Pevski zbor je zapel pesem: »Slovenec, Srb Hrvat«, na kar so sledile proste vaje. Posebno zabavo je povzročilo skakanje v vrelah. Tekmovali je 12 gojencev. Predzadnja točka je bila pesem: »U boj!«, zaključila pa je to lepo prireditve krog 1130 uri simbolična vaja deveterice »Naprej!«. Tudi ta slovesnost je pokazala, kako tesni so stiki med vojsko in ljudstvom.

Proračunska seja občinske uprave celjske okolice

Celje, 18. oktobra.

Danes se je vršila v občinski posvetovalnici na Bregu proračunska seja okoliške občine. Občinski načelnik g. Mihelič odpravlja ob 20. uri 15 min. sejo ter konstatira sklepčnost. Med poročili občinskega načelnika omenja, da je zadnja povodenj napravila za 450.000 Din škode na teritoriju okoliške občine. Nadalje poroča, da se je v zadnji javne razsvetljave na hribu mimo Westnovih hiš vršil komisijonalni ogled in sestavil proračun, ki se bo čital na prihodnji seji; vršil se je tudi ogled radi razširjenja pešpoti v Gaberju. Načelnik daje vsem odbornikom v podpis resolucijo, ki se pošlje načelniku mesta Ljubljani in v kateri se izreče najiskrenejša zahvala bratski Češkoslovaški za njeno manifestantno sočustvovanje z zatiranimi primorskimi brati. Načelnik Ljubljane se naproša, da to resolucijo odpošlje na merodajno mesto. Čita in odobri se zapisnik zadnje seje. Načelnik nato predlaga proračun za leto 1931 in takoj poudarja, da se je pri sestavi proračuna skrajno štedilo. Pred samim proračunom se še odbrava proračun ubožnega zaklada, ki izkazuje iz taks na prireditve in podaljšanja policijske ure, povrnjenih predplačil za drugam pristojne rezeve ter glob skupnih dohodkov 20.000 Din, čemur stoji nasproti izdatki 128.340 Din; primanjkljaj 108.340 Din se krije iz občinskega proračuna. Nato se pristopi k raznemu občinskemu proračunu, ki izkazuje direktnih dohodkov in sicer iz občinskega gospodarstva 51.511 Din, iz naloženih glavnih 16.300 Din, iz doklad, taks in drugih davčih 368.198 Din 25 par, izrednih dohodkov 31.050 Din, iz vlog na ubožni zaklad 4000 Din. Izdatki pa so: davki 9000 Din, vzdrževanje poslopij 20.000, zavarovalnine 800 Din, občinska uprava 198.100 Din, promet, t. j. gradnja in vzdrževanje cest in mostov, cestarji in cestne table 152.000, zdravstvo 30.400, socialno skrbstvo, bogačastje in prosveta 842.786 Din 85 par, kmetijstvo 18.000 Din, vojaške zadeve 7000 Din, izredni izdatki 19.000 Din. Proračun se soglasno sprejme. Krite se najde iz zemljarine, zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenine in službenega davka 1.173.500 Din, iz trošarine na vino in vinski mošt Din 264.419 Din 85 par. Tudi krite je bilo soglasno sprejeto. Pri slučajnostih se odobri invalidu Francu Kolarju iz Gaberja mesečna invalidnina; stavbišče na Jeschovni govev travi, ki se je lani oddalo nekemu prošnjiku, kateri pa stavbišča ni zazidal, se bo oddalo drugemu prošnjiku. Radi ogromne škode, ki jo je povzročila zadnja povodenj, se pooblašča načelnik g. Mihelič ter podnačelnik g. Kukovec, da naj osebo na merodajnih mestih, zlasti pa pri kr. banski upravi v Ljubljani dosežeta, da se bo regulacija Savinje in njenih pritokov pomaknila z mrtve točke. Nekega odbornika g. ravnatelja Pograjca se izvoli v finančni odsek namesto dr. Godniča. Ob 20. zaključil načelnik sejo.

Na Remšniku so odkrili močno žilo srebra

V poskusnem rovu koplje 35 delavcev. — Na rudah bogata Dravska dolina

Marenberg, 19. oktobra.

Nekateri kraji v Dravski dolini, posebno na Kozjaku, so bogati na različnih rudah, toda so šele malo raziskani. Izjemo tvori le Remšnik pri Marenbergu, za katerega se se že v prejšnjem stoletju zelo zanimali radi srebra in njegovih spojin, ki se nahajajo v ondotnem ozemlju.

Na Remšniku je obratoval že pred približno 70 leti srebrni rudnik, toda delo so opustili, ker se pridobivanje srebra ni rentiralo radi primitivnih naprav in čimdalje slabše žile srebrnih spojin v rudniku.

Lani so teren zopet raziskovali ter prišli na sled novim močnim žilam srebra. Pred približno mesecem dni so začeli kopati na posestvu g. Dijaka, kjer se nahaja glavna žila. Pri poizkusnem delu v rovu je zaposlenih 35 delavcev, število namerava obrat še pomnožiti.

Odkritje spomenika junaku Puncerju

Celje, 19. oktobra.

Danes je bil v Braslovčah na svečan način odkrit spomenik Srečka Puncerja. Nad tisoč ljudi se je zbralo od blizu in daleč, prišli so iz Soštanja, Slovenjgrada, Guštanja in iz mnogih drugih krajev, ki so bili priče heroičnemu boju za Koroško. Krasen spomenik je delo kiparja Napotnika in stoji na braslovškem pokopališču, kjer je Puncer pokopan. Celjski 39. pešadijski polk je zastopal g. polkovnik Rojnik, generala Maistra ter Narodno obrambo minister v. p. g. dr. Kukovec iz Maribora, mesto Celje magistratni nadsvetnik g. Šubie, sokolsko župo Celje g. ravnatelj Smertnik, sokolsko društvo Celje g. dr. M. Hrašovec, CMD g. upravitelj Prekovek, Jadransko Stražo učitelj g. Gerlane, Celjski koroški klub učitelj g. Grašer. Bilo je še mnogo delegatov drugih društev. Po prihodu vlaka in avtobusov so se udeleženci zbrali pred braslovško narodno šolo, odkoder je krenil sprevod na pokopališče. Učenci braslovške šole so tam zapeli »Oj Dobrodo«, nato pa je predsednik odbora za postavitve spomenika g. Franjo Roš v krasnem govoru prikazal življenje in junaško smrt Puncerja. Za njim je govoril minister Kukovec in odkril spomenik, ki ga je blagoslovil braslovški dekan g. Martin Medved. Za tem je še govoril starosta sokolske župe Celje g. Smertnik. S številnimi lepimi venci in šopki so nato okrasili grob, šentpeterski in braslovški pevci pa so zapeli pesem »Na dan«. Po odkritju se je v narodni šoli vršil prijateljski sestanek, na katerem se je g. dr. Mejak iz Celja zahvalil vsem, ki so z delom in darili omogočili postavitve spomenika. Omeniti je treba še, da je lesni trgovec g. Srebotnjak na tem sestanku poklonil odboru še Din 200, za kar se mu odbor iskreno zahvaljuje!

Od leve na desno: bivši minister dr. V. Kukovec, ravnatelj Smertnik, sestra in mati Puncerja, kaplan in dekan iz Braslovč — Za g. Smertnikom predsednik gospod dr. Er. Mejak

Posvetitev palače Ljudske posojilnice v Celju

»V tem domu bomo delovali v blagor naše ljubljene domovine Jugoslavije in dobrobit prejasne kraljevske hiše«

Danes so svečano otvorili in posvetili Ljudsko posojilnico. Sinoči je bila palača slavnostno razsvetljena, raz balkona pa je pevski odsek Prosvetnega društva pod vodstvom dirigenta g. Zafošnika zapel nekaj pesmi, na strehi pa je igrala železniška godba. Danes jutraj je škof dr. Karlin, ki je že včeraj popoldan prišel iz Maribora v Celje, opravil svečano daritev v župni cerkvi, nakar se je podal v slavnostno okrašeno palačo, kjer je opravil blagoslovitev najprej v dvorani, nato pa po vsem poslopju, pel pa je med tem zopet pevski odsek. K blagoslovitvi so prišli sreski načelnik g. dr. Hubad, komandant vojnega okruha g. polkovnik Burič, komandant 39. polka g. polkovnik Kostić, načelnika obeh občin, zastopniki uradov, šol in vseh celjskih denarnih zavodov ter mnogobrojno občinstvo. Po cerkvenih obredih je govoril načelnik Ljudske posojilnice g. prof. Čestnik, ki je naglasil, da bo služila nova stavba, ki je obenem celjski Prosvetni dom vzvišenim ciljem v dobrobit naroda in naše Jugoslavije, kateremu vzvišenemu vladarju zakliče trikratni: Živio; nato prečita brzojavko, ki se odpošlje na najvišje mesto in ki slove:

»Ob veliki udeležbi ljudstva blagoslovljamo danes v Celju novi zadrugi in prosvetni dom. Misli nam pri tem uhajajo v našo prestolico v Beograd. Prosim, da blagovoli Nj. Vel. kralj Aleksander sprejeti izraze naše najgloblje vdanosti in neomajne zvestobe z zagotovilo, da bomo v tem domu delovali v blagor naše ljubljene domovine Jugoslavije in v dobrobit prejasne kraljevske hiše.« — Ljudska posojilnica.

Salonski orkester je zaigral državno himno, ki so jo vsi stoji poslušali med navdušenim vzklikanjem kralju in Jugoslaviji. — Ravnatelj Zadrugne zveze v Ljubljani g. Gabrovšek je nato imel daljše predavanje o našem združništvu, v katerem je zlasti poudarjal veliko zalogo naših zadrug, da so našega kmeta osvobodile iz oduševskih rok in ga gospodarsko osamosvojile. Urednik Tersegav pa je predaval o prosveti, ki mora predvsem stremeti, da ne

Na Remšniku se nahaja tudi ležišča grafita, ki pa se ne izrabljajo. Srebrne spojine so se našle tudi v občini Gornja Vižinga. Ker je Dravska dolina bogata na raznih rudinskih spojinah, bi bilo potrebno, da bi jo natančneje preiskali.

Sokolstvo

Br. Rudolf Rudolf

Načelnik Ljubljanskega Sokola br. Rudolf Rudolf, carinski uradnik je odšel na svoje novo službeno mesto v Subotico. Od mladih nog je telovadil ter se je po vojni uspešno udeleževal kot prednjak in tekmovalce. Po ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije, je bil imenovan za načelnika našega matičnega društva. Njegovo delo v društvu in rezultati tega dela, zlasti krasni uspehi tekmovalcev na zletu v Beogradu, so nam dokaz, da je vreden zaupanja, ki mu je bilo izkazano s tem imenovanjem. Z njegovim odhodom nastane v Ljubljanskem Sokolu vrzel, ki se bo le težko zamašila. Bratu Rudolfu želimo tudi na novem mestu obilo uspehov na sokolskem polju in upamo, da se prej ali slej zopet povrne k nam.

V soboto zvečer je bila v gostilni »Činkolec« njegova odhodnica, na kateri je bil ves prednjaki zbor, člani društvenega odbora in mnogo telovadcev in telovadk. Odhajajočega je pozdravil starosti br. Kajzelj ter se mu zahvalil za njegovo požrtvovalno delo v Sokolu. V imenu telovadcev ga je pozdravil br. ing. Kavčič, v imenu ljubljanske sokolske župe pa načelnik br. Vrhovec.

Neverjetna surovost

V Sostrem sta hlapca Vodnika tako pretepla, da se mu je omračil um.

Ljubljana, 20. oktobra.

V Sostrem se je sinoči v nedeljo dogodil ne navaden in brutalen fantovski pretep, ki je izzval v vsej okolici splošno ogorčenje. V neki gostilni v Sostrem je sedel 27letni hlapec France Vodnik, zaposlen pri posestniku Ivanu Urbancu v Sostrem št. 14. Bil je v družbi svojih prijateljev in znancev. Proti večeru je nastal med gostilniškimi gosti sprva hud prepri, ki se je spremenil v divji pretep. Posestnikova sina Jože Vidie in Jože Juvan iz Sostrega sta navajala na Franceta Vodnika ter ga začela silovito pretepati. S steklenicami za pivo sta udrihala po Vodnikovih glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla. Udarci so bili tako siloviti, da se je Vodniku pozneje omračil um.

Poklicali so telefonično ljubljansko reševalno postajo, ki je Vodnika okoli polnoči z rešilnim avtom prepeljala v javno bolnico. Vodnik je bil že tako zmešan, da ga nista mogla obvladati oba reševalca ter jima je pomagal tudi posestnik Ivan Urbanc. Oddali so Vodnika najprej na kirurški oddelek, kjer so mu rane izprali in obvezali in nato so ga prenesli na oddelek VII. Orožniki v Štepanji vasi so danes aretirali oba napadalca.

Nasilen oče

Sina je napadel s sekuro, nato ga pa ranil z nožem.

Novo mesto, 20. oktobra.

Tesarski vajenec Sraj Anton iz Gornjega Dula pri Škocjanu je šel v nedeljo popoldne z očetovim vozičkom in konjičkom za svojega mojstra po razno orodje v bližnjo vas Zagrad. Ob povratku je fanta pri neki gostilni naprosil njegov prijatelj, naj ga malo počaka, da se bo z njim peljal domov. Tone je precej časa čakal. Med tem pa je že prišel njen oče, ki ga je jezilo, da fanta ni tako dolgo domov. Nahrulil je Toneta, kaj se polepa in pograbil na vozičku sekuro, hoteč z njo udariti sina. Fant je skočil v očeta in mu izrgal sekuro ter je vrgel po cesti. Očeta, ki je bil malo vinjen, pa je položil po tleh, pravi da čisto narahlo. Pa se je moč hitro pobral in skočil za sinom ter ga z odprtim žepnim krivcem sunil v desno stran vratu ter mu zadal globoko rano. Fant ga je spet zagrabil, oče pa je mahal po njem kot divji in mu razrezal ves suknjič ter ga še na levem laktu neznatno ranil. Pobesnelega očeta se spravili v posteljo, ponesrečenega sina pa v kandijsko bolnico.

Tržič

Sokolsko društvo je v nedeljo zvečer otvorilo gledališko sezono z zabavno burko »Svet brez moških«. Zasedba je bila zelo posrečena in so igralci prav dobro rešili svoje vloge. Občinstvo ni štedilo s pohvalo. Društvo pripravlja za drugi mesec opereto »Takrat v starih časih«.

SKT je včeraj odigral teško nogometno tekmo z dokaj močnejšim nasprotnikom Šparto iz Ljubljane. Premoč so seveda imeli gostje, ki so v glavnem vodili. Igra je končala dokaj častno s 3 : 1 za goste.

Nedelja je končala v znamenju lepega vremena. Turisti so imeli ta dan tako krasen razgled kot že dolgo ne. Vsak, kdor je mogel, je pohitel v lepo okolico, da se je navžil lepe nedelje, ki so baš letos tako redke. Zvečer pa se je vreme že zopet preobrnilo in nam prineslo obilo jesenske megle.

Velike Lašče

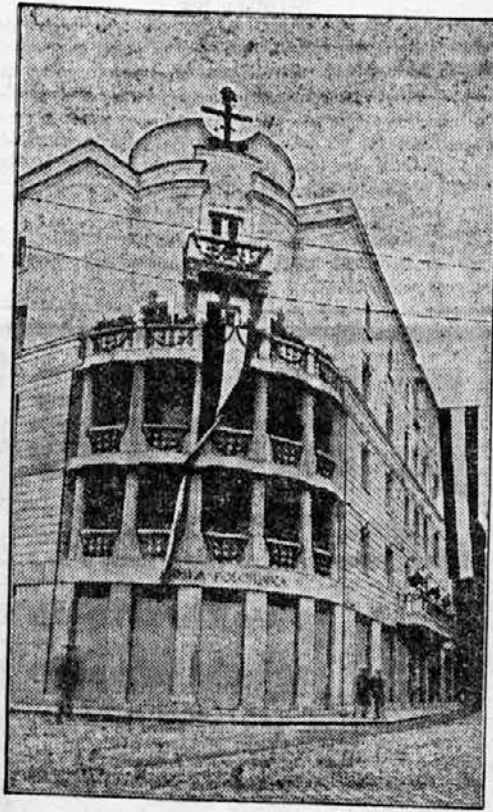
Sprememba. Dne 17. t. m. nas je zapustil naš gostilničar na kolodvoru g. Ivan Suštar. Bil je jako prijazen in spoštovan. Prevzel je gostilno in trgovino pri Sv. Trojici. Na novem mestu mu že limo obilo sreče. Na kolodvoru je prevzela gostilno lastnica hiše gđ. Micka.

Poljčane

Pogajanja za prevoz pošte z omnibusom na proci Poljčane-Ptuj se vršijo z gospodar ko in prometno zadrugo v Makolah in poštno direkcijo. Ako bo stvar ugodno rešena, bodo potem takem kraju od Poljčan pa do Ptuja prejemali pošto že po prvem jutranjem vlaku; s tem bo predvsem trgovskim krogom v veliki meri ustrezelo.

Zadnje grozdje so pozni vinogradniki t. dn. potrgali in je s tem pri nas trgatve končane. Mnogi, ki jih toča ni obiskala, so s pridelkom prav zadovoljni.

Restavracija na Boču pri Sv. Miklavžu, ki je nudila mnogim turistom zavetja in okrepčile med letom, so z nedeljo 19. oktobra, pa do prihoda pomladi zaprli.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

Štev. V—No. 784/6.

8434—3—2

Razglas o licitaciji

Kraljevska banska uprava v Ljubljani razpisuje za preložitve klanca Srebrnik v tiru banov, ceste I. reda Mestinje — Sv. Peter pod Sv. gor.

I. javno pismeno ofertno licitacijo na dan 5. novembra ob 11. uri v sobi št. 17 tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani. Istotam v 1. odseku se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni priložki proti plačilu pravnih stroškov. Pomudbe naj se glase tako, da prodajo v obliki popust v odstotkih (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša: Din 361.000.

Podrobnosti razglasa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 6. oktobra 1930.

Kraljevska banska uprava
Dravske banovine.

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

Nc II 125/30 2

3—2

Prvi edikt.

Na podstavi člena 49 zakona z dne 30. novembra 1925. o proračunskih dvanajstih na mesec decembra 1925., januar, februar in marec 1926., »Službene novine« z dne 1. decembra 1925., št. 276/LXXI, »Uradni list« z dne 23. decembra 1925., št. 380/113, in uredbi ministrstva pravde z dne 2. maja 1927., št. 5503/26, »Službene novine« z dne 12. maja 1927., št. 232/56, se določa dan

1. novembra 1930.,

ko naj se začne ravnanje z osnutkom nove zemljiške knjige za davčno občino Bodinci v sodnem okraju Murska Sobota tako kakor z novo zemljiško knjigo; obenem se uvaža postopanje po zakonu z dne 25. julija 1871., št. 96 dr. zak., da se knjiga popravi. Od tega dne je samo z vpisom v novo zemljiško knjigo moči nove lastninske, zastavne in druge zemljiškoknjižne pravice na nepremičnine, vpisane v zemljiško knjigo, pridobivati, utesnjevati, prenašati na druge ali razveljavljati.

Pozivajo se, naj priglase svoje zahteve najkasneje do včetega 31. decembra 1931.

a) vsi oni, ki zahtevajo na podstavi pravice, pridobljene pred začetnim dnem nove zemljiške knjige, da bi se v njej izpremenili vpisi, ki se tičejo lastninskih ali posestnih razmer, bodisi da se izvede ta izprememba z odpisom, pripisom ali prepisom, bodisi da se popravi

oznamenilo nepremičnin ali sestava zemljiškoknjižnih teles ali kakorkoli drugače;

b) vsi oni, ki so si pridobili že pred začetnim dnem nove zemljiške knjige do nepremičnin, v njej vpisanih, ali do njih delov zastavne, služnostne ali druge pravice, sposobne za knjižni vpis, če bi bilo treba te pravice tako vpisati, kakor da spadajo k starim bremenom, in če niso bile v novo zemljiško knjigo vpisane že ob njeni napravi.

Priglasitvene dolžnosti v ničemer ne izpreminja to, da je pravica, ki jo je treba priglasiti, očitna iz javne knjige, ki se jemlje iz rabe, ali iz sodne rešitve, ali da teče pri sodišču prošnja strank, ki se tiče te pravice.

Kdor zamudi zgoraj navedeni rok, izgubi pravico, uveljavljati zahtevo, ki bi jo bilo treba priglasiti proti tistim, ki si pridobe zemljiškoknjižne pravice v dobri veri na podstavi onih vpisov, ki so že v novi zemljiški knjigi in se ne izpodbijajo.

Če se ediktni rok zamudi, postavitev v prejšnji stan ni dopustna, tudi se omenjeni rok strankam ne sme podaljševati.

Priglasitve je treba podati okrajnemu sodišču v Murski Soboti, pri istem okrajnem sodišču je nova zemljiška knjiga vsakomur na vpogled.

Višje deželno sodišče, odd. II., v Ljubljani, dne 13. oktobra 1930.

*

C III 560/30.

2466

Oklic.

Stern Leopold, trgovec v Ptuj, ki ga zastopa dr. Ant. Brumen, odvetnik v Ptuj, je vložil zopet Cafuta Jurija in Terezijo, posestnika v Sovižah št. 2, tožbo radi Din 3.183— in Din 650— s prip.

Narod za ustno razpravo se je določil na dan 6. novembra 1930. ob 8. uri pri tem sodišču vsobi št. 14.

Ker je sedanje bivališče tožene stranke Cafuta Jurija in Terezije neznano, se jima postavlja za skrbnika na čin Petrovič Ivan, pos. v Cirkulanah.

Okrajno sodišče v Ptuj, odd. III., dne 13. oktobra 1930.

Konkurzni razglasi

Št. 9145/II.

2425 2—2

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje na dan 17. novembra 1930. ob 11. uri nabavo:

1 stoječi brzovrtalni stroj

za transmijski pogon.

Pogoji se dobe pri podpisani direkciji.

Direkcija drž. rudnika Velenje,

*

Štev. 3506.

2403

Razglas.

Direkcija šum v Ljubljani razpisuje na dan 17. novembra 1930. prvo javno

ustmeno licitacijo za prodajo raznih hrastovih, bukovih in smrekovih sortimentov, razstavljenih na letošnji gozdarsko-lovski razstavi v Ljubljani.

Izključna cena znaša 2227.— Din. Licitacija se bo pričela točno ob 11. uri določenega dne pred paviljonom »M« na velesejmskem prostoru.

Vsa potrebna pojasnila se dobe pri direktorju šum v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 1, kjer je tudi vložiti kavicje.

Direkcija šum v Ljubljani, dne 11. oktobra 1930.

*

Objava.

Mnogokratnik davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin v okoliših mestne občine ljubljanske za

mesec september 1930.

Komisija za določitev mnogokratnikov davščine od prirastka na vrednost nepremičnin je v smislu § 5 naredbe pokrajinskega namestnika za Slovenijo z dne 21. oktobra 1922., Uradni list št. 365/113, določila mnogokratnik za mesec september 1930. na 9/13 za vrednosti in zneske, izražene v dinarski veljavi.

Mestno načelstvo v Ljubljani, dne 14. oktobra 1930.

*

Ok. VI. št. 104/12-1930.

3—2

Razglas o licitaciji

Ker I. javna pasmena licitacija za oddajo gradbenih del zgradbe ceste

Sv. Peter—Ložane III. del, km 2648 do km 5727,

ni uspela, razpisuje Okrajni cestni odbor Maribor za oddajo zgradbe zgoraj omenjene ceste II. javno pismeno licitacijo v roku 20 dni na dan

5. novembra 1930. ob 11. uri dop. v prostorih Okrajnega cestnega odbora Maribor, Koroška cesta št. 26/II.

Pogoji so isti, kakor so bili javljeni pri razglasu za I. javno pismeno licitacijo imenovane ceste in ki so bili objavljeni v »Službenih objavah« dnevnika »Jugoslovan« z dne 28. septembra 1930., stran 15.

Okrajni cestni odbor Maribor, dne 15. oktobra 1930.

*

Razglas o licitaciji.

Vodovodna zadruga na Sladki gori razpisuje dela — prvi del — pri zajetju in rezervoarju.

Prva javna licitacija bo 6. novembra 1930. ob 11. uri na licu mesta.

Pismene ponudbe naj se glase v obliki popusta na vsote odobrenega proračuna, ki znaša:

za dvojno zajetje v Sopotu 26.412 Din,

za en rezervoar v Sopotu 40.764 Din.

Vsi potrebni podatki in pojasnila se dobe proti plačilu v kaplaniji ali šoli.

Vodovodna zadruga na Sladki gori.

Razne objave

245f

Vabilo

na V. redni občni zbor Ljubljanskega velesejma, razstavne reg. z. z. o. z. v Ljubljani, ki se bo vršil dne 4. novembra ob 11. uri dopoldne v uradnih prostorih Zveze industrijev v Ljubljani (palača Zbornice za trgovino, obrt in industrijo).

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o IV. rednem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva o poslovanju v poslovnem letu 1929.
3. Predložitev računskega zaključka, poročilo nadzorstvenega odbora in čitanje revizijskega poročila Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani.
4. Odobritev računskega zaključka in podelitev razrešnice načelstvu, nadzorstvenemu odboru in ravnateljstvu.
5. Volitve nadzorstvenega odbora.
6. Slučajnosti.

Predsedništvo.

Opomba. Če bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil eno uro pozneje nov občni zbor z istim sporedom in na istem mestu, ki bo sklepčen ob vsakem številu navzočih zadržnikov in deležev.

*

Razglas.

2450

Pri tridesetdrugem žrebanju 4 1/2 % zastavnih listov in 4 1/2 % komunalnih zadolžnic »Kranjske deželne banke«, ki se je vršilo dne 15. oktobra 1930., so bile izžrebane nastopne številke:

4 1/2 % komunalne zadolžnice:
po K 2000.—: št. 286, 287, 327, 332;
po K 1000.—: št. 38, 40;
po K 200.—: št. 381, 386, 391.

Te komunalne zadolžnice bo izplačevala »Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic« v Ljubljani kot naslednica »Kranjske deželne banke« proti vročitvi pričenši s 1. januarjem 1931.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1930.

Hipotekarna banka

Jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani
(prej »Kranjska deželna banka«).

*

Objava.

Izgubil sem dijaško legitimacijo medicinske fakultete univerze v Ljubljani na ime: Debelak Milan, rodom iz Šmartna pri Litiji. Proglašam jo za neveljavno.

Debelak Milan, s. r.

*

Objava.

Pernat Anton v Leskovcu št. 14, občina Črešnjevec, srez Maribor, desni breg, je izgubil orožni list za browning 6-35, izdan pod tek. št. 550 ex 1929. od sreskega načelstva Maribor, desni breg, in ga proglašam za neveljavnega.

Leskovec, dne 15. oktobra 1930.

Pernat Anton.

Conan Doyle:

14

Pozna osveta

(Iz angleščine prevedel s avtorjevim dovoljenjem Iv. Mulaček.)

»Ali je po vaši sodbi v resnici taka, gospod Lestrade?« je vzkliknil Gregson zmagoslavno. »Mislim sem si, da boste prišli do tega zaključka. No, ste našli gospoda Josipa Stangersona?«

»Tajnik Josip Stangerson,« je rekel Lestrade resnobno, »je bil danes zjutraj ob šestih v Hallyday-jevem hotelu umorjen.«

VI.

Novica, s katero nas je Lestrade pozdravil, je bila tako nenadna in nepričakovana, da nam je vsem trem kar sapa zastala. Gregson je planil pokonci in prevrnil ostanek svojega whiskyja z vodo. Jaz sem se molče ozrl na Sherlock Holmesa, čigar ustnice so bile stisnjene in obrvi namršene.

»Tudi Stangerson!« je zamrmral »Zaplet je vedno večji.«

»Bil je že poprej dovolj velik,« je zagodrnjal Lestrade in sedel. »Vse kaže, da sem tu zašel v nekaj bojni svet.«

»Ali pa ste se prepričali o resnici te novice?« je zajecjal Gregson.

»Prihajam naravnost iz njegove sobe,« je rekel Lestrade. »Prvi sem bil priča vsega, kar se je zgodilo.«

»Pravkar smo poslušali Gregsonovo mnenje o tej zadevi,« je pripomnil Holmes. »Ali nam sedaj ne bi še vi hoteli povedati, kaj ste videli in ukrenili?«

»Nimam nič proti temu,« je odgovoril Lestrade ter sedel. »Odkrito priznavam, da sem vse od začetka menil, da je bil Stangerson zapleten pri Drebberjevi smrti. Ta novi dogodek pa mi je pokazal, da sem se temeljito motil. Z ozirom na svoje mnenje sem skušal dognati, kaj da se je zgodilo s tajnikom. Na večer 3. t. m. okoli pol devetih so ju videli skupaj na postaji Enston. Ob dveh

ponoči pa so našli Drebberja na Brixton Roadu mrtvega. Vprašanje je sedaj bilo, kaj je Stangerson delal med 8.30 in med časom zločina in kaj se je pozneje z njim zgodilo. Brzjavil sem v Liverpool, podal njegov popis ter opozoril, da naj pazijo na ameriške ladje. Potem sem šel ter se ogledal v vseh hotelih v bližini postaje Enston. Kakor vidite, sem sklepal takole: ako sta se Drebber in njegov spremljevalec ločila, je bilo povsem naravno, da bo poslednji nekje v bližini prenočil in drugo jutro čakal tovariše na postaji.«

»Bržkone ste se že poprej dogovorila, kje se zopet snideta,« je dejal Holmes.

»Tako se je tudi pokazalo. Ves večerajšnji večer sem poizvedoval vsepovsod, toda brez uspeha. Davi sem začel zelo zarana in ob osmih sem dospel do Hallydayevega hotela v ulici Little George. Na moje vprašanje, ali morda stanuje v hotelu neki gospod Stangerson, so mi takoj pritrjevalno odgovorili.

»Brez dvoma ste vi oni gospod, ki ga pričakuje,« so dejali. »Že dva dni čaka na nekega gospoda.«

»Kje pa je sedaj?« sem vprašal.

»Zgoraj v postelji. Naročil je, da ga ob devetih pokličemo.«

»Jaz bi pa rad takoj z njim govoril,« sem rekel.

Povedal sem jim, da bi utegnil moj nenadni prihod njegove živce pretresti ter ga zapeljati do kakih prenapljenih besed. Hotelski sluga se mi je nato ponudil, da mi pokaže njegovo sobo v drugem nadstropju, do katere je vodil ozek hodnik. Sluga mi je pokazal vrata in je hotel oditi. Kar sem zagledal nekaj takega, da mi je vzlic mojim dvajsetletnim izkušnjam začelo slabo prihajati. Izpod vrat je prihajal majhen rdeč pramen krvi, ki se je vil preko hodnika in tvoril ob obstenski letvi na drugi strani majhno lužo. Zavpil sem in moj krik je priklical slugo nazaj. Ko je uzrl kri, se je skoraj onesvetsil. Vrata so bila od znotraj zaklenjena, midva pa sva se z ramami uprla vanje, tako da so se kmalu udala. Okno v sobi je bilo odprto, poleg okna pa je ležalo

truplo človeka v ponočnem oblačilu. Bil je mrtev že nekoliko časa, je moral biti mrtev, kajti njegovi udje so bili trdi in mrzli. Ko sva ga obrnila, je sluga takoj spoznal v njem gospoda, ki je pod imenom Jožef Stangerson najel sobo. Vzrok smrti je bil globok zabodljaj na levi strani, ki mu je moral prodreti srce. Kaj mislite pa je bilo na umorjenem?«

Čutil sem, da me je izpreletelo mrzlo in neka groza me je začela obhajati, še preden je Sherlock Holmes odgovoril.

»Beseda 'Rache', napisana s krvavimi črkami,« je rekel.

»Tako je,« je rekel Lestrade s preplašenim glasom. Vsi smo za nekoliko časa obmolknili.

V dejanjih tega neznanega morilca je bilo nekaj tako metodičnega in tako nerazumljivega, da so bili videti njegovi zločini še bolj grozni. Moji živci, ki so bili na bojišču popolnoma trdni, so kar drgetali, ko sem se zavedal vsega tega.

»Morilec so videli,« je nadaljeval Lestrade. »Nek mlekarski deček je spotoma proti mlekarni slučajno šel po ozki ulici, ki vodi do gospodarskih poslopjaj na hotelom. Opazil je, da je bila lestva, ki je vedno tam ležala, prislonejena do nekega okna v drugem nadstropju, ki je bilo odprto na stečaj. Prišedši mimo se je ozrl in videl, kako je neznan človek stopal po lestvi navzdol. Doli na ulico je prišel tako mirno in prostodušno, da je deček mislil, da je kak tesar ali mizar, ki v hotelu dela. Deček trdi, da je bil ta človek velike postave, rdečega obraza in da je bil oblečen v dolgo rjavkasto suknjo. Po umoru se je moral nekoliko časa pomuditi v sobi, kajti v umivalniku so našli okrvavljeno vodo, v kateri si je umil roke, na brisači, ob katero je namenoma obrisal svoj nož, pa krvave proge.«

Ko sem slišal morilčev popis, ki se je tako natančno ujemal s Holmesovim, sem se ozrl proti tovarišu. Na njegovem obrazu pa ni bilo videti niti najmanjšega sledu veselja ali zadovoljstva.

Ali se roparski umor izplača?

Že znani monakovski kriminalist von Hentig je ugotovil, da delajo razne vrste zločinov na ljudi zelo različen vtis in da deluje na žive šilroke mase najbolj roparski umori in umori iz sladostrastja. V tem pogledu so si ljudje edini, ker čuti vsak posameznik, da bi tudi on mogel postati žrtev takega zločina, dočim smatrajo ljudje tudi največjo goljufijo za nekaj takšnega, kjer se je dal ogoljufati le največji bedak in imajo za žrtev goljufije le porogljiv nasmech, češ, »meni se kaj takega ne bi moglo zgoditi.«

Roparski umor kaznujejo skoro vse evropske države s smrtjo, ker imajo ta zločin za najtežji. Rekdokekdaj pa kdo pomisli, kako daleč je roparski umor od preudarka, ki ga moramo vendar smatrati za glavni moment pri naklepu. Pa tudi na to ne misli nihče, v kakšnem razmerju stoji za zločin potrebna energija in pa riziko, da boš za zločin usmrčen, z dobičkom, ki ga donša morebitni zločin. Z malimi izjemami je namreč roparski umor najmanj dobičkanosen posel med vsemi zločini, kajti le redko se posreči roparjem odnesti plen, ki bi količkar odgovarjal trudu in žrtvam.

Roparski morilec je res najbolj nesrečna živalica, ki si jo moremo misliti; v resnici pa so tudi večinoma roparski umori navadni uboj, ki so zvezani z ropom.

Zgodilo se je, da so nekeje v gozdu našli truplo potujočega delavca. Poletel je možakar delal na polju, po zimi pa se je klatil okrog od hiše do hiše. Dan prej, predno je bil ubit, je dal še popraviti svoje čevlje. Teh v kovčegu, ki ga je nosil na rami s seboj, ni bilo več, pač pa so bili v kovčegu neki stari čevlji. Tudi njegovih listin ni bilo več. Pokazalo se je, da je neki drugi »popotnik« (»vandrovec«) tega reveža ubil, samo da se je polastil njegove beračije. Za ta zločin je dobil oni »vandrovec« dosmrtno ječo!

Zločinec, ki brez premisleka lopnejo koga s kolom po glavi, ker mislijo, da je beračija »tujca« vendarle večja kakor njihova, je mnogo. Večinoma pa so to na-pol norci, pa tudi takih slučajev je dosti, kjer pride do uboja iz razdraženosti (iz »efektac«). Roparski morilec stoji navadno glede svoje inteligence za cela nadstropja pod prekanjem goljufom, ki s svojo razsodnostjo in svojo spretnostjo vedno stokrat več pridobi kakor roparski morilec, pa brez rizika.

V Parizu so našli pred leti neko žensko zadavljeno v njenem stanovanju. Morilec se je sam javil policiji in bil je sin nekega vratarja. Policija pa ni hotela o tem nič slišati. Morilec je bežal po cestah dva-tri dni. Časopisi so se že norčevali iz policije, češ da moralca ne more najti, morilec je pa begel po ulicah... — Kaj bi bili šele pisali, če bi bili vedeli, kako stvar stoji!

Morilec je namreč ugrabil celih 6 frankov, potem je pa stradal kakor prej. Za zadnje fičnike si je kupil časopis, da vidi, kaj pišejo

listi o njegovem zločinu. Obenem je pa tudi bral, da daje predsednik policije tistega večera banket...

To je njegovo lakoto še bolj razdražilo in zato je sklenil, da pojde kar naravnost tja. Toda že spotoma se je javil stražniku z besedami: Jaz sem morilec! Ta ga je pa sunil... Potem je šel v »izkate«, češ da ga bodo vsaj tukaj prijeli, ker ne bo plačal računa. Pa nič! Povedal je, da je morilec, ampak ker krčmar ni hotel imeti opravka s policijo, ga je vrgel na ulico...

Takšen je bil morilec za 6 frankov! To pa niso izjeme. Berlinski morilec Leest je ugrabil celih 100 mark in to je bilo še mnogo! Nekaj drugi ropar je ubil človeka, ki je nosil pri sebi 1800 mark, a on jih je našel pri njem le 375! Dva dni pozneje so ga zaprli. Pri njem so našli še 91 mark. Moža so obesili.

Leta 1861. pa sta ubila dva roparja starega skopuha. Našla sta pri njem cele 3 marke. Oba so obsodili na smrt.

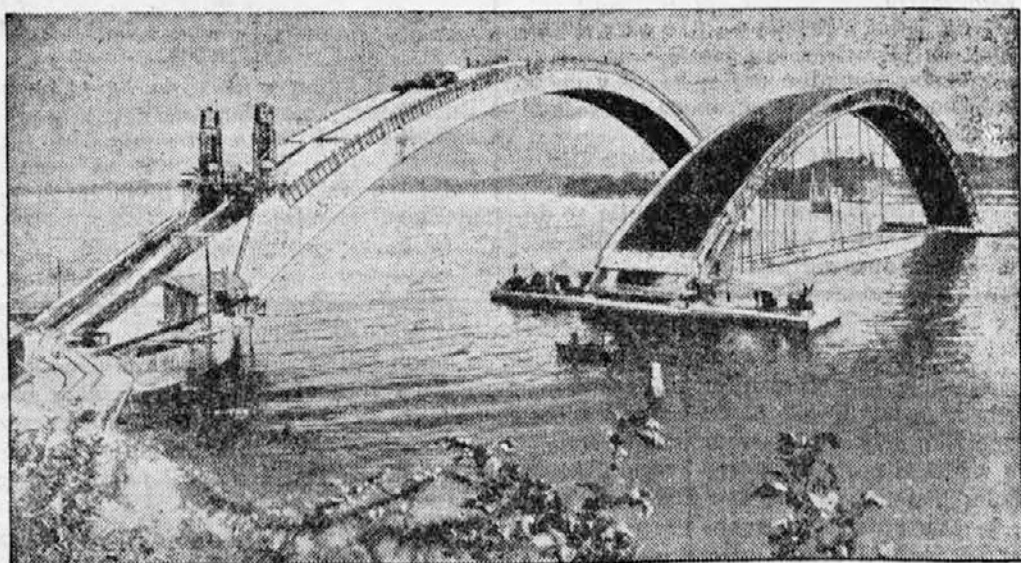
Se ne 20letni roparji, ki so hoteli priti do denarja le zato, da bi dali popraviti svoje motorno kolo, so ugrabili le 120 mark. Kazen: smrt.

Iz statističnih podatkov je torej razvidno, da se roparski umori navadno le silno slabo izplačajo.

Indijski maharadža iz Johore s svojo evropsko soprogo.

V turški mošeji v Londonu se je poročil maharadža iz Johore (v Indiji) z Angležinjo Helen Wilson. — Maharadža gospoduje nad 750.000 ljudmi.

Gradnja ogromnega betonskega mosta v Franciji.

Cez reko Plougastel blizu vojnega pristanišča Brestla grade velik betonski most, čegar prvi lok je že gotov. Most grade na pontonih. Most bo dolg 850 metrov.

Doba slanikov se bliža

Na zimo se ne pripravljamo le z domačimi krvavicami in jetrnici in pečenicami, ampak tudi s slaniki. Dolgi zimski večeri s svojimi prireditvami in zabavami polkvarijo marsikak želodec in tudi marsikatera glava čuti naslednjega dne, da jo bole lasje, čeprav nobenega več nikjer ni na njej, za vse te težave pa je baje najboljši zdravnik — slanik. Tako vsaj pravijo ljudje, čisto res pa to ni, ali sploh ni nič res.

Slanike love že stoletja v ogromnih količinah in množinah Angleži, Norvežani, Švedi, Nizozemci, Danci in Nemci. Nizozemci so imeli v 17. stoletju veliko ribiško brodogradnjo, ki je štelo 2000 ladij, na njih pa je zaposlenih 37.000 ribičev. Ti so nalovili vsako leto 600 do 700 milijonov slanikov.

Velike težave pa so imeli spočetka s konzerviranjem slanikov, da bi jih mogli pošiljati tudi v notranjost dežele. Najbolj so znali slanike konzervirati Holanci, znatno boljše vsaj kakor Angleži in Norvežani. Vsled holandske konkurence so Holandcem prepovedali loviti slanike

v njihovih vodah i Angleži i Norvežani.

Leta 1886. pa je prišlo holandskemu ribiču Will-u Benkels-u na misel, da bi se dali slaniki morebiti prav dolgo užiti, če bi jih nasolil. Poskusil je — in šlo je! Tako je postal Benkels ustvaritelj ene največjih konzervnih industrij.

Prav posebno pa se je razvila trgovina s slaniki, ko so iznašli način, kako jih je treba vlagati v sode. Tudi to je Benkels pogodil in zato je njegovo ime še danes vsem Holandcem sveto. Celo cesar Karl V., v čegar cesarstvu ni solnce nikdar zatono, je s svojo sestro Marijo, ogrsko kraljico, počastil grob priprostega holandskega ribiča s svojim obiskom in ogrska kraljica Marija je na ribičevem grobu povzela slanka, da počasti ribičev spomin.

In ko je bil poznejši ruski car-tesar Peter Veliki na Holandskem, je tudi obiskal Benkelsov grob.

Zaradi velike koristi so imenovali slanike nekaj časa »kronano ribico«, hamburški ribiči pa so ga imenovali kralja rib. Ko je portugalski kralj Alfons V. leta 1470. obiskal Pariz, so mu poklonili v dar tudi 300 prekajenih in ko-

šarico svežih slanikov. In ko se je francoski kralj Ludvik XII. po zmagi pri Agendelu vrnil v Pariz, je leta 1510. delil vsem verskim redom bogate darove, med temi darovi pa je bilo tudi nekaj sodčkov slanikov.

Če pregledujemo stare zdravniške recepte, vidimo, da so igrali slaniki tudi v zdravstvu veliko vlogo. Tako so priporočali proti ugrizu psa tale recept: Vzemi surovega slanika, stolci ga v možnarju v kašo in iz te kaše napravi obliž, ki ga položiš na rano. To delaj 3 dni in dobro bo.

Še leta 1760. pa so imeli slanike za najboljši lek proti morskemu boleznim in ga imajo za to ponekod še dandanes, zlasti med ribiči.

Za deciliter krvi 100 Din

Vodstvo velike bolnišnice v Budimpešti je dalo v časopisih objaviti ta-le poziv:

»Pogosto pripeljejo v bolnišnico ljudi, ki so pri kaki nesreči izgubili toliko krvi, da jih je mogoče rešiti le s pretokom krvi od druge osebe. Zato pozivamo tem potom zdrave može in žene, naj se javijo pri nas, če so pri volji žrtvovati za ljudi, ki so v življenjski nevarnosti, po 2—3 decilitre svoje krvi. Za vsak deciliter krvi plača bolniška uprava 10 pengő (= 100 Din).«

Posledica tega poziva je bila, da se je javilo veliko število ljudi za oddajo krvi, kajti 100 dinarjev ali 10 pengő je danes že denar in operacija je tudi brez vsake nevarnosti. Za skrajno silo imajo po velikih bolnišnicah sicer vedno pripravljenih nekaj oseb, ki so pripravljene dati na razpolago nekaj svoje krvi, včasih pa pride le do pomanjkanja krvi.

Najbolj znan oddajalec krvi za zdravstvene namene je Francoz Raymond Brier. Od njegovega 27. do 30. leta so mu odvzeli kri že 200krat. To je le izjemen slučaj, kar so ugotovili tudi na kongresu kirurgov v Parizu, kjer so zdravnikom tega moža predstavili.

Kaj veste o Braziliji?

Pod tem naslovom piše neki berlinski list:

»Ali veste, da ni v Braziliji nobene starejše domče rodbine, ki ne bi imela v sebi nekaj zamorske krvi? Zato pa so zamorci v Braziliji popolnoma enakopravni z belokožci.

Ali veste, da slavijo v Rio de Janeiru najslajnejši predpust kakor ga ne praznujejo nikjer drugod na svetu? Na pustne dni vse nori, trgovine so zaprte, vse tišči na prostó. Pustni dnevi so namreč v Braziliji poleti!

Ali veste, da ima glavna brazilska reka Amazonas celo vrsto pritokov, ki so večji kakor Ren in da eden od teh teče v krogu? Ob gorenjem toku veletoka Amazonas leže najmanj preiskane in najmanj znane pokrajine sveta.

Ali veste, da je Brazilija po svoji velikosti tretja država na svetu, in da je tako velika kakor je cela Evropa? Poznamo pa le eno tretjino površine brazilske države.

Ali veste, da je 80 odstotkov vsega temnopoltega prebivalstva v Braziliji bolnega (malarija, sifilida itd)? Največji del prebivalstva živi v veliki bedi.

Ali veste, da je vsa severna Brazilija le »na okoc« civilizirana? Ob obrežju leži nekaj mest, ozadje pa je vse ena sama brezmejna neobdelana puščava.

Ali veste, da je v Braziliji poceni le tobak, kava in marmelada, vse drugo pa je silovito drago? Kar potrebuje Brazilija obrtnih ali industrijskih izdelkov, mora vse uvažati iz Evrope ali pa iz Amerike. Vsaka nogavica, vsaka smodka, vsaka brisača pa mora biti kolekovaná, t. j. obdavana.

Ali veste, da je za Brazilca najvažnejša beseda »pacienca«, t. j. potrpežljivost? »Rio« pa ne pomeni le najlepše, ampak tudi najglasnejše

Kronanje abesinskega cesarja.

Šlika nam kaže abesinskega cesarja ali »ne-guša« (»kralja kraljev«) Ras Tafarija s težko zlato krono na glavi. Okoli njega stoje zastopniki tujih držav. Kronan bo 2. novembra v Addis Abebi.

mesto na svetu. Lepo pa je glavno mesto Brazilije ne zaradi mestne, ampak zaradi naravne lepote njegove okolice.

Ali veste, da ima Brazilija doma največje gozdove, pa vendar kupuje les na Švedskem? Poleg dreves, ki dajejo najtrši les, pa raste v Braziliji tudi neko drevo, čegar les je silno mehak, tako da lahko odlomiš od drevesa tudi najdebelejšo vejo.

Ali veste, da je najglobljejši rudniški rov v Braziliji 2000 metrov globok? Rudnik leži v kraju Mosso velho, kopljejo pa tam zlato rudo.

Ali veste, da so najbolj nevarne živali v Braziliji male ribice, ki žive v reki Amazonas, in ki jim pravijo »piranhas«? Te živali žive v rojih skupaj in imajo silno ostre zobe. Če napadejo človeka ali žival, ga v nekaj minutah oglo-dajo do kosti.

Sir Herbert Samuel,

novi indijski podkralj. On je predsednik angleške liberalne stranke, pred kratkimi pa je bil angleški vrhovni komisar v Palestini.

Lord Amulree,

novi angleški minister za letalstvo. On je naslednik ministra za letalstvo lorda Thomsona, ki je zgorel z rakoplovom »R 101«. Lord Amulree je star 70 let in je predsednik več velikih industrijskih družb.

25.000 frankov za odrezane lase

Filmska »zvezda« Avrelia Branca v Parizu je bila vedno originalna ženska. Kljub sedanjim modi je namreč vedno še nosila 80 centimetrov dolge lase, na katere je bila silno ponosna. V kinematografih so ji ti lasje pršli zelo prav, zlasti če je morala igrati kakšno zgodovinsko vlogo, ko so ženske nosile še dolge lase. Nekega dne pa je šla »zvezda« k vlačuljarju in mu naročila, naj ji uredi lase. Možakar pa je menda ni prav razumel, pa je vzel škarije in zarezal v lase. Sedaj ga »zvezda« toži za odškodnino v znesku 25.000 frankov.

Zanimiv drobci

Čudna ženitev. V mestecu Marcon se je poročila neka 71letna ženska, ki je zdavnaj stara mati, z možem, ki je natanko 21 let »stare«. Najstarejši morski svetilnik stoji blizu Hamburga v Neuwerku. Ta svetilnik stoji ob izlivu neke Labe v morje.

Nemški patent št. 1 je dala nemška vlada leta 1877. nekemu Zeltnerju iz Nürnberga, ki je iznašel poseben način za sestavo barve »ul-tramarin«. Danes je število patentov v Nemčiji že preseglo pol milijona.

Mož, ki je izgubil govor in spomin. Pretekli torek so prijeli na nekem berlinskem kolodvoru moža, ki očitno ni vedel, kaj naj počne sam s seboj. Takoj so sumili, da mora biti revež nekaj bolan in zato so ga v njegovem lastnem interesu prijeli in odpeljali na policijo, da ugotovijo, kdo da je. Mož je bil star okoli 30 let, a na policiji ni vedel povedati nič, ne kdo je, ne odkod je prišel in sploh nič. Samo to je nekako namignil, da je bil na ženitovanjskem potovanju ob Renu in da je ušel iz neke bolnišnice, da bi se izognil težki operaciji. Kako je prišel na vlak in kdaj in sploh ni vedel nič povedati. Policija je moža oddala v bolnišnico, sama pa poizveduje, kdo bi to bil.

HUMOR

»Zakaj se pa nisi oženil?«

»Smolo imam. Kedar sem se hotel s kakšno oženiti iz ljubezni, sem vselej videl, da nima nič denarja.«